

Essay

Værtsskab som kunstnerisk strategi

Pop Up Kulturhus (2013) Carte Blanche

Foto: Christoffer Brekne

Værtskab som kunstnerisk strategi

Af *Tine Voss Illum*

Carte Blanche har igennem to år været værter for borgere. Fra 2015 til 2017 inviterede Carte Blanche løbende ind til workshops og projekter under overskriften *Kunsten at lytte*, som tog afsæt i en sensorisk og legende tilgang til mødet mellem rum og mennesker ud fra et ønske om at udfordre den måde vi skaber og deler kultur på. Projektet kulminerede i juni 2017 i et pop-up kulturhus, som opstod midt i Viborg centrum i det gamle rådhus. Det blev en smeltedigel af kulturelle møder. Udover at Carte Blanche selv skabte fire værker til stedet kunne lokale, kulturelle idémagere bidrage med egne projekter og dele deres idéer og oplevelser med hinanden og pop-up kulturhusets gæster. Man kunne opleve alt fra labyrintforestilling, Virtual Reality, koncert, til litterær middag, kunstneriske værksteder, tango og brøtspilscafé.

Dette essay anskuer borgerinddragelse som en form for værtskab og som en bevidst kunstnerisk strategi. Konkret tager analyserne afsæt i projektets tilgang til borgerinddragelse og undersøger, hvordan værtskabet omformer det kulturhus, vi alle kender til, til et kunstnerisk værk, der popper op, rammesætter og ændrer publikums blik og møde med kulturelle aktiviteter og hinanden. Centralt for den kunstneriske strategi står et værdibåret fællesskab, en stærk parallelitet og deltagelse. Jeg var selv ansat som projektleder og har i mit arbejde haft særligt fokus på borgerinddragelse. Mit ønske er at bringe min egen erfaring og forundring i spil, og derigennem pege på de potentialer, jeg ser som resultat af inddragelsen af borgere i kunstneriske projekter.

Kunsten at lytte – det er her samtalen starter

Kunsten at lytte var et projekt med mange

forgreninger, som det kan ses af illustrationen på forrige side. Der er tale om et udviklingsprojekt, hvor borgerinddragelsen er en fortløbende samtale med workshopdeltagerne, ligesom den proces, der gik forud for *Pop-up kulturhus*, har betydning. Som en del af *Kunsten at lyttes* ene hovedspor *Netværk* faciliterede Carte Blanche seks workshops, med fokus på at inddrage kulturelle ildsjæle, kulturformidlere, lærere, arkitekter... Carte Blanchens overordnede ønske med disse workshops var at udforske og udvikle kvaliteten i den måde mennesker mødes og går i dialog på, at inspirere på tværs af faggrupper ved at introducere værktøjer og processer fra det sensoriske og poetiske teater særligt, og med fokus på de kvaliteter som legen og samtalen tilbyder. Der blev arbejdet med temaer som: hvordan skabes levende byrum, brug af lugtesansen og oplevelser i poetiske læringsrum. Alle seks workshops var åbne invitationer, hvor vi forsøgte, at nå så bredt ud som muligt. Havde man først deltaget i en workshop, blev man automatisk en del af netværket og blev inviteret til kommende workshops, med det resultat, at der til hver workshop både var gengangere og nye deltagere, samt mange forskellige fagligheder i spil.

Der er tale om et outreach-projekt, hvor teatret Carte Blanche åbner sig mod andre fagligheder for på den ene side at skabe og være vært for et kulturelt netværk for at videregive poetiske og æstetiske værktøjer, som kan bruges i deltagerens egen arbejdspraksis. På den anden side for selv at blive udfordret af borgere, der ikke nødvendigvis er et teatervant publikum, og som ikke allerede kender teatrets sprog. Tanken var, at der ud af netværket ville opstå nye projekter, tiltag og ideer initieret af workshopdeltagerne.

Disse ville udgøre en afslutning på projektet i form af en fuldmåneevent under Europæisk Kulturhovedstad Aarhus 2017. Det var ved projektets start et bevidst valg ikke at vide, hvor det skulle ende om to år. Projektet skulle have lov til udvikle sig i takt med afholdelsen af workshops – først ud fra en anelse om et epicenter i et tomt butiksløkal, og sidenhen ud fra ideen om et pop-up kulturhus. En idé, der langsomt voksede i volumen, i ambitioner og i antal underprojekter og som betød, at Carte Blanche fik en rolle som vært ikke kun for borgere som workshopdeltagere, (hvor teatrets kunstneriske leder Sara Topsøe-Jensen fungerede som facilitator), men også vært for aktører i pop-up kulturhuset. En ny og endnu ikke afprøvet værtskabsrolle, der bestod i både at holde og udvikle et fællesskab, initiere og invitere til del- og underprojekter og endelig værtsrollen under selve afviklingen. Det hele var lokaliseret i det gamle rådhus, og aktiviteter og rum var iscenesat således at publikums adfærd ændredes, og der blev givet plads til fordybelse, samtaler og møder med noget, man som deltager ikke allerede kendte. Som del af iscenesættelsen blev den enkelte gæst budt velkommen af en vært og inviteret til at gå på opdagelse i programmet og det gamle rådhus' mange rum.

Borgerinddragelse på flere planer

Borgerinddragelse i dette projekt blev hurtig et spørgsmål om, ikke at nå den menige borger direkte, men at arbejde med en netværksstruktur, der ”kan forbinde alle de satellitter, som render rundt og forsøger at skabe et rum selv og sammen skabe et større rum. Hvis vi kan det, så er der flere døre ind til projektet for almindelige borgere” (Sara Topsøe). Man skal se det som borgerinddragelse på flere planer, der spreder sig som ringe i vandet, hvor hvert plan står et skridt nærmere det næste forstået på den måde, at det ene plan inddrager eller er i umiddelbar interaktion med det næste plan. Carte Blanche er epicentret, der i sin egenskab af vært har mulighed for at række ud til borgerne

på forskellige planer, og borgerne nås på den måde på forskellig vis. Det første plan, tættest på epicentret, var *workshopdeltagere*. Dette er borgere, der blev inddraget i kraft af deres egenskab som medarbejder - om de arbejder med kultur, arkitektur, formidling eller social og sundhed. Denne gruppe blev inddraget gennem workshops og andre arrangementer som en del af *Netværk* og var en måde at nå lokale institutioner gennem individer og kulturelle ildsjæle. Det næste plan, *aktører*, var borgere, som var arrangører af aktiviteter. Ordet aktør kommer af det latinske ord actor, som meget passende betyder 'den handlende'. Typisk personer og ildsjæle fra forenings- og frivillighedskulturen lokalt i Viborg. Disse blev primært engageret gennem personlige invitationer af Carte Blanche eller af andre aktører. Det yderste plan er *publikum*, og altså borgere, der gæstede pop-up kulturhuset. Man kan inkludere publikum som en del af borgerinddragelsen, da grundtanken var at alle aktiviteter i *Pop-up Kulturhuset* i et eller andet omfang var deltagerorienteret. Særligt *Arkivet* – et levende interaktivt museum skabt af Carte Blanche, var en måde at forsætte samtalen fra *Kunsten at lytte* med publikum.

Allerede i forbindelse med afholdelsen af de første workshops stod det klart, at den måde hvorpå Carte Blanche ønskede at undersøge og skabe kultur på kræver en gensidig nysgerrighed og interesse - at du som menneske frivilligt siger ja. Her koster det ikke noget at deltage udover lysten til at investere sig selv som menneske i samtalen. Dette engagement får man ikke, hvis en anden fx en leder siger ja på ens vegne. Valget betød, at vi i arbejdet måtte acceptere, at der var grænser for, hvem vi kunne nå, idet et værdisæt og en tilgang til mennesker blev styrende for hvem, der faktisk kunne sige ja. At projektet skal vække interesse kan virke som en lille og ganske menneskelig ting at forlange, men det opleves i praksis som en adgangs konstruktion og en selektion, der modarbejder ideen om at nå nye publikumsgrupper. For kan man forlange af nogen, for hvem det sensoriske og

poetiske teater er fuldstændig ukendt landskab at være nysgerrige på, hvad vi gerne vil tilbyde dem? Ikke alle kan gå med på idéen om, at en vandring med bind for øjnene gennem byen kan ændre noget i deres arbejdspraksis for eksempel.

Med ideen om et pop-up kulturhus sker der et skifte, som åbner projektet for helt nye borgere og tilbyder aktører en autonomi, som muliggør at vidt forskellige aktører kan udfolde sig. Dette gav mulighed for at flere af workshopdeltagerne fra *Kunsten at lytte* gik fra en mere modtagerorienteret inddragelse til også at blive aktører, der bidrager og handler. Præmissen var, at aktørerne skulle være selvkørende. De skulle havde lyst til at dele netop det de brænder for og lade nysgerrighed være drivkraften i mødet med hinanden. Den generelle udfordring er, at selvom man forsøger i invitationer over telefon eller mail at udtrykke, hvad projektets ramme og idé er, synes gentagende og fysiske møder at blive en forudsætning for at projektet kan lykkes (i hvert fald på en kunstnerisk tilfredsstillende måde). Formodentlig fordi man taler ind i en tankegang, der allerede er gearret til at tænke afviklingen af aktiviteter og kulturhus som organisatorisk ramme. Frivillighedskulturen kan ses som en strategisk dimension ved fællesskabet, som handler om nytte- og udbyttevurdering på grund af egen interesse (Jørgensen 2009:12). Et mind-sæt, der stortrives i dag i en individualistisk tidsalder, og det er bl.a. den motivationstænkning der søges transcenderet af Carte Blanches kunstneriske strategi og troen på det kollektive fællesskab. Du deltager ikke fordi, der er et økonomisk incitament, ønsket er at du deltager fordi du har lyst til dele. Og i kraft heraf muligheden for en oplevelse af fællesskab. Du oplever en intensitet og alle de følelse der er forbundet med at dele, som fx glæden ved generøsitet.

Værdier som fundament

Carte Blanche er først og fremmest et teater og en kunstinstitution, og har friheden til at vælge at insistere på et helt bestemt udgangspunkt for

samtalen. I sin rolle som vært for borgere kan teatret sprede sin tilgang til menneskelige møder, som hele tiden sætter nysgerrighed, generøsitet og fordybelse forrest. I kraft af dette kan man tale om en kreativ strategi for borgerinddragelse. Der er tale om et bagvedliggende værdihierarki, der er med til definere det rum og den ramme, man som borger træder ind i. Men dermed ekskluderes de borgere, som ikke er interesserede i det. Samtidig forsøger man hele tiden at invitere til en samtale, en udveksling hvor man faktisk lytter til den anden – at arbejde med en rummelighed med plads til alle, hvilket altså i praksis bliver reduceret til dem, som allerede deler Carte Blanches værdier. Jeg kan selv godt forundres over hvad værdihierarkiet egentlig er hos Carte Blanche: det er universelle menneskelige værdier som nysgerrighed, skønhed, ro, og fordybelse. Og det er dette at rejse fælles spørgsmål, som er drivkraft, i en tro på, at vi sammen kan forandre verden. Værdihierarkiet er det som er med til givet projektet retning og som former et fællesskab. Der er tale om et værdisæt i overensstemmelse med det kunstsyn, teatret Carte Blanche bygger på. Projektet og dets deltager præges af disse værdier idet projektet udvikles og bindes sammen af Sara Topsøe-Jensen, der er kunstnerisk leder af Carte Blanche, og som bevidst lader sin kunstneriske smag komme til udtryk i sit møde med mennesker. Samtidig er der ikke tale om et værdisæt, der er nedskrevet og fungerer som et regelsæt. Værdisættet som dannede fundamentet for pop-up kulturhuset blev altså ikke formuleret på forhånd som et manifest men blev derimod skabt sammen med aktørerne, som en del af den samtale, der gik forud for selve afviklingen af *Pop-up kulturhus*. Til det sidste fællesmøde blev det i fællesskab italesat hvilke værdier, vi mødes om. Her blev nævnt gensidig nysgerrighed, generøsitet, fællesskab - på tværs af forskellighed og faglighed, dele sin viden, spørgelyst, tillid og ærlighed, dele det uperfekte og glæde. Det er ikke nogen tilfældighed, at aktørerne nævner netop disse værdier. Fordi de er blevet præget

gennem den samtale, som startede for flere af aktørernes vedkommende to år forinden, og som er gået igen i invitationer, i workshops, i fællesmøder. Hvad der ser ud som bottom-up er faktisk top-down, men skabt på kollektiv og organisk vis. Borgerinddragelsen arbejder her med en intenderet åbenhed – styret af værdier, som bliver fællesværdier og et fælles grundlag, et arbejde som tager tid, men som også bliver et mere bæredygtigt arbejde, med et potentiale til faktisk at sætte gang i en ny kultur. Ønsket er at skabe et værdibåret fællesskab, som her er forstået som en oplevelse af sammenhæng i ens liv og følelsen af, at det man gør er meningsfuldt.

Ifølge Zygmunt Bauman i *Fælleskab* 2007 (2001) er det ikke længere naturligt for mennesket at identificere sig med et stabilt fællesskab. I dag er fællesskabet frembragt på kunstig vis gennem udvælgelse, adskillelse og udelukkelse. Så selvom Pop—up kulturhuset markerer at være for alle, forbliver fællesskabet måske en utopi?

Carte Blanche forsøger at arbejde med en tilgang og projektramme, der gør de inddragede borgere til en handlende del af fællesskabet, på en måde der understøtter borgerens engagement og giver medejerskab. Heri ligger en stor udfordring for projektet og borgerinddragelse som sådan. Groft sagt kan man hævde, at såfremt man ønsker at bygge et borgerinddragende projekt på et fælles værdisæt, så kan man enten kun lege med dem, som allerede deler samme perspektiv på verden, eller man kan sande, at det tager tid og kræver menneskelige møder og samtaler – og at man selv her ikke nødvendigvis lykkes, fordi vi ikke for enhver pris skal tage del i samme fællesskaber. Det hænger sammen med, at den gensidige forståelse er udsigelig, uendelig og ubegribelig ... En sand overensstemmelse kan ikke frembringes på kunstig vis." (Baumann: 17).

Stærk parallelitet

Men giver det alligevel mening at tale om det fælles som en styrke ved Pop-up Kulturhuset?

Det mener jeg. Den ekskluderende effekt af fællesskabet søges hele tiden udvidet og mangfoldiggjort i kraft af en intention om at skabe et rum, hvor alle er velkomne, og hvor der er mange døre ind. En rummelighed som af en af aktørerne beskrives som; "...at blive set og mødt som det menneske man er. Vi var mange vidt forskellige personligheder, men der var plads til os alle. Der var en rummelighed som jeg i hvert fald savner nogle gange". Denne rummelighed og åbning af fællesskabets grænser, blev i forbindelse med pop-up kulturhuset forstærket ved at arbejde ud fra en tanke om parallelitet og uden at borgerne skal ind i kunsten og op på scenen, som vi fx ser i borgersceneteater. Begrebet parallelitet er inspireret af den svenske teaterinstruktør Frida Karolina Röhl, der i forbindelse med et seminar om åben scene udtalte: "Det er vigtigt at tænke i parallelitet. Et dynamisk kulturliv består af meget forskellige parallelkræfter. Det konservative og det alternative teater har brug for hinanden.". Valget om at arbejde ud fra en parallelitet kom ud fra et ønske om mangfoldighed i projektet, hvormed kultur og kunst, elitær og folkelig kunne sameksistere og inspirere på tværs og netop ud fra en tanke om at forskelligheden har brug for hinanden, og at man ved at være samlet under samme tag kunne opnå en synergi-effekt. Pop-up kulturhuset var "Det levende hus, som vi skaber sammen. Her mødes vi på kryds og tværs og opdager, at andre laver noget vi ikke anede at vi kunne lide." Det er den overordnede ramme inden for hvilken den enkelte aktør har frihed til at agere selvstændigt. En ramme, der ikke ulig en montagedramaturgi på den ene side samler fortællingerne og på den anden side distribuerer dem. Den stærke parallelitet gør det svært at tale om et konsensusfællesskab, der bliver derimod tale om et dissensus-fællesskab, hvor man ikke nødvendigvis skal være i overensstemmelse eller af samme mening. Et dissensus-fællesskab, der besidder de samme kendetegn som det æstetiske fællesskab, der af Zygmunt Bauman beskrives som

et knage-fællesskab¹, et uforpligtende fællesskab; ”Det (æstiske fællesskab red.) må være og forblive fleksibelt, kun bestå »indtil videre« og »så længe det er tilfredsstillende« (Fællesskab s. 67) og går ikke udover retten til forskellighed. Ved at være interesseret i noget, som er dissent undgås en adskillelse i smagsfællesskaber, og lader forskellige måder at være i og forstå verden på komme til udtryk.

Dissensus-fællesskabets potentiale

Værdigrundlaget er altså med til skabe en stærk fællesskabsfølelse, mens den stærke parallelitet er med til sikrer mangfoldigheden. Det bliver to lige dyrebare værktøjer for Carte Blanche. På en og samme tid er de hinandens forudsætning og hinandens hindring. Pop-up Kulturhusets udfordring var derfor at finde en balance, der muliggjorde at flest mulige borger fik mulighed for at blive en del af samtalen.

I drømmen om det sted vi gerne ville skabe blev det afgørende for projektets overlevelse og succes, at det ikke kun var Carte Blanche, der var engageret i at skabe huset, men at dets grundidé blev delt af andre aktører. Carte Blanche er en lille organisation og var derfor i dette enorme projekt afhængigt af engagerede aktører, som ikke kun bidrog ind i en ramme sat af Carte Blanche, men faktisk følte og tog et medejerskab, som de ønskede at videreformidle til såvel andre medarrangører, som i mødet med publikum. Om der tale om aktører eller publikum, så var ønsket at gøre dem til en handlende del af fællesskabet, så vi sammen kunne skabe en kultur udelukkende bestående af nysgerrige, engagerede borgere – en utopi. I praksis viste det sig, at alle ikke behøvede at være inddraget i samme grad. Indenfor selve rammen var der tale om forskellige grader af deltagelse og engagement for såvel aktører som publikum. Der var flere aktører, som ikke havde forstået grundideen, eller som man havde indtryk af ikke

have opfattet værdisættet. Jeg vil betegne dem som inddragede borgere, der ikke var en del af fællesskabet skabt i og omkring huset. Aktører som kom afviklede deres arrangement og tog afsted. Disse aktører havde typisk ikke deltaget i nogle de indledende fællesmøder, eller de var aktører, som vi ikke havde haft mulighed for at mødes med ansigt til ansigt, hvorfor deres tilhørsforhold var meget kortvarigt, grænsende til ikke-eksisterende. Dette var med til at vanskeliggøre konstituering af fælles værdier og dermed en risiko for at projektet ikke lykkes – at man ikke får skabt et anderledes kulturhus. Men værdisættet og fællesskabet bestod på trods og kunne rumme disse forskellige grader af involvering. Der var jo en frihed for den enkelte til selv at afgøre sin nærhed – sin grad af deltagelse.

Deltagelse som gennemgående greb

Carte Blanche arbejder med deltagelse som en grundlæggende æstetisk præmis, både når teatret producerer forestillinger eller skaber interventioner i byens rum. Den præmis gør at deltagerorienterede aktiviteter foregår i en tilpas løs en ramme, så den enkelte aktørs fornemmelse af frihed forbliver intakt og tillader, at aktører gør netop det, de er gode til og brænder for. Samtidig er det en præmis at det kulturhus, vi kender, transformeres til et kunstnerisk værk. Præmissen bliver et kunstnerisk greb, der muliggør at Carte Blanche om end løst kan inficere alle aktører med sin æstetik. Når fægteklubben inviterer til *En Garde*, så var det ikke en klassisk opvisning i fægtetalent – men en åben træning og en invitation til alle til at prøve den hvide dragt og svinge lansen mod hinanden.

Deltagelsen som et grundvilkår er et udtryk for en tilgang til scenekunst, der ikke ønsker at underlægge sig hvad man groft kan kalde teatrets anklage mod sig selv som værende en scene for illusion og passivitet. Jaques Rancière omtaler dette som tilskuerparadokset. Det at være tilskuer anklages ofte for at være af det onde, og teatret ses i spændingen mellem passiv/aktiv,

1) Ibid.: 73

at se/at vide, og at betragte /at handle. Rancière problematiserer denne antagelse om tilskuerens passivitet, som er del af spændingen og peger på, at vi har brug for et teater, hvor;

“... those in attendance learn form as opposed to being seduced by images; where they become active participants as opposed to passive voyeurs” (Rancière 2009: 4). Ifølge Rancière ses to meget forskellige hovedformuleringer af dette; den brechtianske verfremdungseffekt og Artauds grusomhedens teater. Begge greb forsøger at opløse en passiv tilskuerposition og frisætte tilskueren ud fra ideen om at nærme sig virkeligheden som handlende del af fællesskabet. Enten som reflekteret, distanceret undersøgelse eller som nærværende, energisk deltagelse: “Theatre is an assembly in which ordinary people become aware of their situation and discuss their interests, says Brecht following Piscator. It is, claims Artaud, the purifying ritual in which a community is put in possession of its own energies” (Ibid.: 6). Det er mellem disse to poler, moderne forsøg på at reformere teatret har bevæget sig, hvis ikke det har forsøgt at kombinere deres principper².

Deltagelsen som et grundvilkår i forbindelse med *Pop-up kulturhus* kommer ud af et ønske om at borgerne, som indgår i projektet, stiller sig spørgende overfor for den kultur som eksisterer og begynder at drømme om hvordan en ny kultur kunne se ud. Deltagelsen er med til udviske grænsen mellem hvem, der er aktør og hvem, der er publikum, den reducerer distancen mellem performer og tilskuer og ophæver skellet mellem scene og sal ved at involvere tilskueren fysisk. Som gæst kunne man ikke undgå at møde Carte Blanches æstetik. Små porcelænsfigurer og friske bølgegrene tilsat skovens lyde side om side med huset marmorgulv og belyste klassiske græske skulpturer mødte publikum og aktører ved indgangen. En andethed, der blev brugt til at få gæsten til at se på sin egen virkelighed

med et mere poetisk blik. Performere i hvidt fungerede som poetiske forstyrrelser. Kristofer Karup performede i byens rum enten som Pop-up mand eller hvid kanin, og han brugte fysisk dans til at intervenere og få folk i tale. Selv beskriver han det sådan:

”Selve dansen og koreografien er sekundær – den er én måde at gøre det på. Det handlede om at være tilstede og gøre det, jeg kan, hvilket er fysisk dans og at møde folk i øjenhøjde. At møde alle mulige slags mennesker i Viborg. Og snakke om ”hvorfør er vi her, hvad gør vi og hvad er meningen med livet” - og den slags eksistentielle spørgsmål” (interview med Kristofer Karup).

Den kunstneriske rammesætning bliver altså afgørende for at nye møder sker, og at publikum har muligheden for at forandre deres perspektiv – se sig selv som menneske i et større perspektiv, der rækker udover ligusterhækken. Iscenesættelsen af huset gjorde ikke brug af store teatrale greb, men handlede om at blive mødt som menneske. Dette gjorde noget ved byen. Det gjorde noget ved kulturhusets gæster.

Forandrings-skabende drømme

Det er et vilkår for teatret i dag, at det skal legitimere sin berettigelse. Teatrene kommer ikke uden om det borgerinddragende, men man vil nødtigt, at kulturhusaktiviteter skal erstatte en kunstproduktion. Tendensen er at man oplever at kunsten kommer til at stå i anden række i sådanne projekter. Men hvad om man faktisk anskuer et Pop-up Kulturhus som et kunstnerisk værk med samme legitimitet som andre produktioner? Teatrene kan producere borgersceneforestilling, crowd source-forestilling eller et pop-up kulturhus, som ikke kun er sociale projekter, men som arbejder med en klar kunstnerisk strategi. En strategi, der tillader en høj grad af risikovillighed, det tør give plads til aktørerne og deres inputs, og som skaber rum, der bygger på tillid og nysgerrighed, som potentielt set kan gøre aktørerne til handlende del af fællesskabet. I dette projekt var der

2) Rancière 2009:5

ikke samme nærhed til borgerne, som man fx ser det med borgerscene-teater. Ingen aktører fungerer som performere, til gengæld står de side og om side med kunsten og bliver i kraft af Carte Blanches værtskab inficeret med teatrets æstetik og værdier. Om det er den ene eller den anden form for borgerinddragende scenekunst så kræver dette, en anden måde at producere på, med andre principper at styre efter i såvel produktion som værk. Dermed åbnes for et mindre elitært teatersyn. Og ja, dette er enormt ressourcekrævende. Til gengæld kan scenekunsten og kunsten som vært for borgere tilbyde et fællesskab, der giver mulighed for at møde det mangfoldige, forskelligheden og udvide ens perspektiv på verden. Alle involverede tilbydes et billede af en polycentrisk verden, der imødekommer, at virkeligheden opfattes som fluktuerende, relativ og kompleks. Inddragelse af over 76 aktører var med til at gøre Pop-up kulturhus til et folkeligt projekt, der med sin dominoeffekt og mange døre gav Carte Blanche en langt større publikumberøringsflade, hvilket også er en tendens der kan ses i "Borgerscene-effekten". På Aalborg Teater viser en publikumsundersøgelse, at 44 % af billetkøberne til Borgerscenens forestillinger ikke tidligere har købt billetter på Aalborg Teater. Men jeg ser ikke kun et kvantitativt argumentationsgrundlag. Jeg tillader mig at hylde dissensus-fælleskabets potentiale, idet jeg ser kunsten i en privilegeret relation til utopien om medborgerskab gennem en fællesfølelse, der griber ind i og forstyrrer den enkelte. I kraft af iscenesættelsesgreb og brug af teatral virkemidler transformeres hverdag til værk, strukturer forandres, og der åbnes op for at arbejde med utopien og det at drømme takket være kunstens og værkets midlertidige karakter. "For at forandre noget, må man kunne se den bedre verden for sig, og man må kunne mærke forandringens nødvendighed. Man må i en vis forstand kunne drømme" (Led 2014: 20). Kunsten kan skabe et mulighedsrum, som kan skabe samfundsforandring. Aktualiseringer og potentiale synliggøres.

Ønsket om forandring var meget udtalt i forbindelse med Pop-up Kulturhuset og projektets grundlæggende spørgsmål lød: hvordan skaber vi en ny kultur? Og det ikke kun inden for rammen af projektet, men i livet som sådan, for hvordan forholder vi os til verden på en bæredygtig måde? ved at lade kunsten blomstre i individet, i byen, og på de statslige budgetter. Paradokset er, at begivenheden forsvinder mens effekten, der rækker ud over selve begivenheden, umiddelbart ikke kan ses eller måles. Men en begivenhed fungerer også som erindring og tillader den oplevede andethed at leve videre som en perceptorisk måde at være i verden på. Kunsten har et ansvar. Borgerinddragende scenekunst er en måde at frisætte, engagere og forandre menneskelige møder - at sætte flere aftryk, også selvom en virkning ikke er synlig (endnu) – og det er godt nok.

Tine Voss Ilum

Cand. mag. i dramaturgi (2015) og skrev speciale om virkelighedsteater, samtidig arbejdede hun som koordinator for Borgerscenen ved Aalborg Teater. Senest har hun været ansat på projektet "Kunsten at lytte" ved Carte Blanche, hvor hun bl.a. arbejdede med borgerinddragelse.
